

TARİH: 7 Temmuz 1987 Salı

"TKP'NİN SESİ RADYOSU" NUN GÜNLÜK YAYIN PROGRAMI:

Haberler:

Yazan: Y./Eng Spikerler: D./Y.

1. Özal'ın, K.Evrenle birlikte ordu yönetiminde gerçekleştirdiği değişikliği, "Türkiye'nin sivilleştiği" iddiasına kanıt olarak göstermesinin yankıları sürüyor
3. E.İnönü, ordu üst yönetimindeki değişikliği "rejimde sivilleşme" olarak gösteren Özal'a, "Önce devlet protokolündeki yerini düzelt" dedi
5. Cindoruk, "Ordu üst yönetimindeki atamalar nedeniyle Özal demokrasi kahramanı olduysa, yakında Franko da temize çıkarılır, Hitler de demokrasi kahramanı olur" dedi
8. Kartır'ın ulusal güvenlik danışmanı Brzezinski'nin İstanbul'da söylediği "NATO'dan ayrılmak isteyene, güle güle derim" sözleri, Çağlayangil tarafından eleştirildi
10. "Pravda'da, Filipinler'deki Klark Fiild ve Türkiye'deki İncirlik üslerini ele alan iki haber yer alıyor
12. 12 Temmuz Pazar günü 6 Eylül'de yapılacak referandum için seçmen kütükleri yazımı yapılacak
13. Haiti'de genel grev sürerken, kilise yetkilileri ordu eliyle halka karşı yürütülen terör ve zorbalık eylemlerini şiddetle eleştirdi
14. "El Pais" gazetesi, Almeyda ile bir röportaj yayınladı
15. "Pravda" Canevre'deki Amerikan-Sovyet görüşmelerinin çok iyi gittiği yolunda kamuoyunda yaratılmak istenen toz pembe görünümün gerçekleri yansıtmadığını bildirdi

GÜNÜN TÖRÜMÜ:

Yazan: Zey. Spiker: Den.

Başlığı: Genişleyen grevler ve yaklaşan referandum

Konusu:

Y A Z I L A R:

Yazan:

Spiker:

1. Sovyet ülkesi-Sovyet yaşamı programını Spk: D./Y.

--- SHP Genel Başkanı Endal İnönü, ordu üst yönetimindeki değişikliği "rejimde sivilleşme" olarak gösteren Başbakan Özal'a "önce devlet protokolündeki yerini düzelt" dedi. İskenderun'da konuşan SHP Lideri İnönü ^{söyleni belirtti:} ~~şöyle konuştu:~~ " Başbakanın bugünkü devlet protokolündeki yeri Cumhurbaşkanı, Meclis Başkanı ve Cumhurbaşkanlığı Konseyi'nin 4 üyesinden sonra 7.sırada gelmektedir. Sivil demokrasilerin yaşandığı ülkelerde başbakanın protokoldeki yeri yedinci sırada olamaz. Sayın Özal cumhurbaşkanıyla konuşarak protokoldeki yerini düzeltmelidir."

--- DYP lideri Hüsamettin Cindoruk "~~Özal~~ üst yönetimindeki atamalar nedeniyle ~~yaptı~~ Özal demokras i kahramanı olduysa, yakında Franko da temize çıkarılır, Hitler de demokrasi kahramanı olur" dedi. Cindoruk şöyle devam etti: "Ben Özal'ın sivil olduğuna inanmıyorum. Özal tezkere bırakmış bir yedeksubaydır. Özal demokrasi düşmanıdır, militaristtir. Yaptığı iş sıkıntı vericidir, Türkiye militarizmden kurtulacaksa önce Özal'dan kurtulmalıdır."

--- ABD eski başkanı Cimi Kartır'ın ulusal güvenlik başdanışmanı Brzezinski'nin İstanbul'da söylediği "NATO'dan ayrılmak isteyeneye güle güle derim" sözleri , eski Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil tarafından eleştirildi. Çağlayangil "NATO'dan çıkma kararını Brzezinski değil Türkiye verir" dedi ve ABD'nin ~~NATO'ya~~ ~~çıkma~~ ~~kararı~~ ~~gibi~~ kimsenin hatırı için değil kendi çıkarları için NATO'da bulunduğunu belirtti. Çağlayangil, "Türkiye NATO'ya kendi savunmasındaki gediği kapatmak için girmiştir. Milli çıkarları gerektirdiğinde ise çıkar" şeklinde konuştu.

--- Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi organı Pravda gazetesinde Filipinlerdeki Klark Fiild ve Türkiye'deki İncirlik üslerini ele alan iki haber yer alıyor. 5 Temmuz günlü Pravda gazetesinde, Ankara kaynaklı ve A. Stepanov imzalı haberde şöyle deniyor

"Türk gazetecilerinin, Türkiye'deki Amerikan üslerini ziyaret etmelerine izin verildiğine pek sık raslanmaz. Niye bu böyledir? Çünkü resmi açıdan, genel olarak Türkiye'de Amerikan üssü yoktur. Türkiye'nin tam denetiminde, NATO savunma sistemi çerçevesinde ortak savunma tesisleri vardır. Ama yine de son günlerde Milliyet ve Cumhuriyet gazetelerinin temsilcilerine böyle bir olanak sağlandı. Gazetecilere, Yakındoğu'da en büyük askeri hava üssü olan İncirliğin kapıları açıldı. Gazeteciler İncirlik'te ne gördüler? Lokantaları, mağazaları, spor tesisleri, yüzme havuzları, çocuk bahçeleri, vesaire ile küçük bir Amerikan kenti. Dahası, F-16 uçaklarını barındıran büyük beton hangarlar, iniş-kalkış pistleri, nükleer silah depoları, göze çarpan İngilizce yazılmış "Biz hazırız!" sözleri... Neye hazırlar? Bu başka bir soru. Gazetecilere eşlik eden Amerikalı bir yüzbaşı şu açıklamayı yapıyor: "Alarm durumunda, iki dakika içinde

hangarların kapıları açılır, uçaklar pistlerde harekete hazır duruma gelirler."

"Gazeteciler, İncirlik'teki resmi kişileri soru yağmuruna tutuyorlar. Üssün ^{bir} hava albayı olan Türk komutanı, açıkça, İncirlikte Pentagon'un ^{İzinden} izni olmadan Türkiye Cumhurbaşkanı ve Savunma Bakanı'nın bile giremeyeceği yerler bulunduğunu belirtiyor."

Pravda gazetesinde "Bekçi Rolünde" başlıklı haberde devamla şöyle deniliyor:

"Gazeteciler kaygıyla şu retorik soruyu soruyorlar: O zaman burada Türklerin denetimi ve egemenliği ne oluyor? Burası bir Türk üssü mü, NATO üssü mü, yoksa bir Amerikan üssü mü?"

"Yerel gazeteler, Türk albayın görevinden uzaklaştırıldığını bildiriyorlar. Öyle anlaşılıyor, ^{ki} üssün komutanı Türk albayı, Türk askerlerinin Amerikan üssünde fiilen bekçi görevi yaptığını açıkça söylediği için bu böyle oldu."

Mürat

7

--- Değerli dinleyiciler önümüzdeki pazar günü ~~hepiniz evet kapana~~
~~xxxxxx~~ ^{şün ilke} yeni bir ızdırıp daha yaşayacak ve eve kapanacak. 12 Temmuz
günü bütün yurttta, 6 Eylül'de yapılacak referandum için ~~xxxxxx~~ baş-
~~xxx~~ seçmen kütükleri yazımı yapılacak. Her türlü hazırlığı sürdürülen
6 Eylül referandumu, yasaklara karşı bütün demokrasi güçlerinin de
olanaklarını seferber ettiği bir mücadeleye de tanıklık edecek aynı
zamanda. ^{Geriş göster} (Sorun yalnızca bir-kaç siyasetçi üzerindeki yasak olarak
değil, ~~demokrasi~~ ^{demokrasi} ~~xxxxxx~~ yasakçı zihniyete karşı çıkan
demokrasi güçlerinin yasak altında tutulması olarak ele ^{alıyor.} ~~alanıyor.~~
Nitekim Türk-İş meslek örgütleri içinde ~~milyonlarca üyesi adına~~
bu tarihsel olay nedeniyle tutumunu açıklayan ilk kuruluş oldu.
Türk-İş'in Başkanlar Kurulu toplantısı sonunda yayınlanan bildiride
siyasi yasakların kaldırılması için 'evet oyu' kullanılması çağrısın-
da bulunuldu.

Bildiride şu görüşlere yer verildi:

"İşçi hak ve özgürlüklerindeki kısıtlamalar ve yasakların gerçek demokrasi ile birlikte varolamayacağı ne denli tartışmasız ise, kamu özgürlüklerini bağımsız yargı kararı olmaksızın yasaklamanın demokras ile bağdaşmayacağı da o denli açık. ~~6 Eylül 1987 pazar günü yapılacak halk oylamasına üç beş kişinin siyaset yapma hakkının tanınması gibi kısır ve aldatıcı bir çerçeveden bakma~~

- Temel insan haklarına dayalı, kişi hak ve özgürlüklerinin aldatmalar tuzağında, her türlü keyfi saldırıdan korunabilmesi,

- İşçi hakları, sendikal hak ve özgürlükler ile hür toplu iş sözleşmesi düzeninin önündeki engellerin kaldırılabilmesi,

- Sosyal hukuk devleti, sosyal adalet anlayışını egemen kılan

bir yaklaşımla, milli gelir dağılımındaki bozuklukların ortadan kaldırılabilmesi için milli gelirden her yurttaşımızın adaletli bir pay alabilmesinin sağlanabilmesi, yapılacak halkoylamasında başta işçilerimiz olmak üzere tüm yurttaşlarımızın evet ~~demek~~ oyu kullanmasına bağlıdır."

- "Bir avuç sarmayedarın siyaset üzerindeki tekelinin kırılabilmesi vurgu n, yolsuzluk ve sömürü düzeninin demokrasi bahane edilerek sürdürülmesine son verilmesi, Atatürk devrimlerinin ve ilkelerinin yaşatılabilmesi, demokrasinin tek yanlı kullanılan kitle iletişim araçları ve propaganda usulleri ile yozlaştırılan kaba bir çoğunluk rejimi olmadığının kanıtlanabilmesi, 6 Eylül/Pazar gününden sonra 1987 demokrasinin daha da sınırlandırılmasına ve bugünkü ekonomik düzenin

korunmasına ve geliştirilmesine cesaret verecek uygulamalara dur denilebilmesi, yapılacak halk oylamasında başta işçiler olmak üzere tüm yurttaşlarımızın evet oyu kullanmalarına bağlıdır."

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

---Haiti'de genel grev sürerken,kilise yetkilileri ordu eliyle halka karşı yürütülen terör ve zorbalık eylemlerini şiddetle eleştirdi.Kilise yetkililerinin elindeki Radyo Soley'in ~~yayınlarında~~ bültenlerinde duyurulan bir çağrıda,Haiti Katolik ~~Kilisesi~~ Kilisesi Piskopozlar Konseyi,savunmasız halka karşı ateş açanların asla onaylanamayacağı belirtiliyor.

Öte yandan Haiti'deki hükümet cuntası ile anayasal temelde oluşturulan seçim komisyonu arasındaki görüşmelerin kesilmesinden sonra,Başkan Namfi cuntası,~~bir yandan~~ genel grevi yürüten örgütlerin temsilcileriyle görüşmeleri reddetmesi üzerine ülkedeki politik bunalım daha da keskinleşti.Ülkenin çeşitli yerlerinde çatışmaların devam ettiği,ortaya çıkan politik bunalımın Düvalye diktatörlüğünün devrildiği 1986 Şubat olaylarından sonraki ~~en en keskin~~ bunalım olduğu haber veriliyor.

---Güney Kore'de 10 binin üzerinde ~~demokrasixyan~~ insan, 27 günlük komadan sonra ölen 21 yaşındaki g üniversite öğrencisi Li Han Yul'un cenaze törenine katıldı. 9 Haziranda ~~gözxynx~~ polislin attığı göz yaşartıcı bomba ile ağır yaralanan Li Han Yul'un cenaze töreninde de polis, gösteriye katılanları dağıtmak için göz yaşartıcı bomba kullandı.

Bu arada ~~177xmx~~ Haziran ayındaki gösteriler sırasında tutuklananlardan 177 kişi salıverildi. Önümüzdeki günlerde 310 kişinin daha salıverilmesi beklenirken, muhalefet, bütün politik tutukluların salıverilmesi için kampanyayı daha da yükseltiyor.

İspanya'nın ünlü El Pais gazetesi

---Şili'de Pinoşek diktatörlüğü tarafından Santiago'da tutuklu tutukevine atılan Sosyalist Parti yöneticisi Klodomirol Almeyda ile bir röportaj yayınladı. Bu röportajda, Klodomirol Almeyda Şili'de yeni kurulan Birleşik Sol adlı koalisyon örgütü ile Şili solunun dağınıklığının aşıldığını belirtiyor. Bunun sol güçler ile öteki muhalefet güçleri arasındaki diyalogun ve işbirliğinin gelişip güçlenmesine büyük bir ivme vereceğini kaydediyor.

qöteqyandaaq

---Sovyet yayın organı Pravda gazetesi,Batı propaganda merkezlerinin
~~yarattığı yanlışlıklar~~ Cenevre'deki Amerikan-Sovyet görüşmelerinin
çok iyi gittiği yolunda ~~Batı~~ kamuoyunda yaratmaya çalıştıkları ^{nın}
toz pembe görünümün gerçekleri yansıtmadığını bildirdi.Birleşik Amerika Gazete/Her biri
Hiroşima'da 1945'de atılan Amerikan atom bombasından 10 kat güçlü
yıkım gücüne sahip olan ve
~~şu anda~~ Federal Almanya topraklarında bulunan 72 adet
Persing-4-a roketlerinin görüşmeler kapsamı dışında tutma çabalarının
görüşmeleri bloke ettiğini belirtiyor.Bravda gazetesinin bildirdiğine
göre,bu tutum,nükleer alandaki silahsızlanmayı engellemek amacını
taşımaktadır.

---Nikaragua devlet başkanı Daniel Ortega, Yinetoga ve Matagalpa eyaletlerinde 7 bin hektar toprak dağıttı. Köylü kooperatifleri ile tek tek köylülere yapılan dağıtım sırasında yaptığı açıklamada, Daniel Ortega, Nikaragua'da Somoza diktatörlüğünün devrilmesinden bu yana 140 bin köylü ailesinin toprağa kavuştuğunu bildirdi.

---İsrail işgalcileri, Batı Ürdün bölgesinin sularını Tel Aviv'e taşıyan bir projeyi uygulamaya koyarak, bu bölgede yaşayan Arap köylülerini sudan yoksun etmeye çalışıyorlar. İsrail savunma bakanı İzhak Rabin tarafından da ~~en~~ doğrulanan plana göre, Batı Ürdün yakasında kazılacak kuyulardan Tel Aviv'e 18 milyon metreküp su akıtılacak. İsrail işgalcileri, bölgeyi ele geçirmelerinden bu yana Arap köylülerinin topraklarının yüzde 54'üne, Arap köylülerinin kullanımındaki su kaynaklarının da beşte dördüne el koymuş bulunuyorlar.

---Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi'nin 30. dönem toplantısı Cenevre'de başladı. Toplantıda, uluslararası sivil ve politik haklar konvansiyonuna göre her bir ülkenin ne yaptığı üzerine raporlar dinlenecek. İlk etapta Kongo Cumhuriyeti'nin, Zaire'nin ve Romanya'nın hazırladıkları raporların dinleneceği haber verildi.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi'nde ele alınan uluslararası sivil ve politik haklar konvansiyonunu imzalayan ~~ülkeleri~~ devletler, temel insan hak ve özgürlüklerini eksiksiz ~~uygulamaya~~ uygulamayı taahhüt ediyor.

BR

Yorum

7.7.1987 Zey.

Genişleyen grevler ve yasalar, defterdendir

İki yıl sonra deri işçileri yine grevde

1985 yılı Temmuz ayının sonunda İstanbul K. azlığıne'de 14 deri fabrikasında 512 işçi greve geçmiş ve bir hafta süren, belli kazanımlarla sona eren grev üzerine Deri-İş sendikası başkanı Yener Kaya şöyle demişti: "Türkiye'de bu yasalarla sendikacılık, grev yapılamaz denilerek bir kenara çekilmenin, yalınlığın zararı çok büyüktür. İşçi azimli olduğu müddetçe yapılamayacak iş yoktur. Yasal haklarımızı yeniden kazanmak istiyorsak, haklarımızı kullanmaya kararlı olduğumuzu kanıtlamak zorundayız. İşçinin yapamayacağı bir şey yoktur."

1985'teki deri işçilerinin grevi üzerinden iki yıl geçti. Deri işçileri şimdi yeniden grevdeler. Deri işçilerinin aldıkları ücret bugün saptanan asgari ücretin bile altında. Deri işçileri ve sendika-

ları Deri-İş,grevlere,deri işkolu patronlarının ücret,sosyal haklar ve çalışma koşullarına ilişkin konulardaki katı tutumunun yol açtığı. nı belirtiyor ve haklarını almada kararlı olduklarını söylüyorlar.

Deri işkolu patronları ise işçilerin grevlerinin karşısına lokavtla çıktı.İstanbul Kazlıçeşme'de 118 işyerinde,lokavt uygulaması kararı asılmış durumda.12 Eylül sonrasının en yaygın lokavt kararlarını ,deri işçilerini vahşice sömüren deri işkolu patronları uyguluyor.İstanbul Kazlıçeşme'nin e eğri büğrü tozlu çamurlu sokaklarına sıralanmış,insanlık dışı çalışma koşullarının sergilendiği deri işyerlerindeki binlerce işçi,şimdi lokavt kararını da geri püskürtmek için,işten atılmaları önlemek için 3 çok daha güçlü,çok daha kararlı,sıkıla bir yumruk gibi birlik içinde olmaları gerektiğini biliyor. Patronların lokavt uygulamasına karşı 3 üç bin deri işçisinin yürüyüşü de bunun kanıtıdır.

Binlerce deri işçisinin gerek hakları, gerekse lokavt kararına karşı direnişlerinin yanı sıra, Etibank'a bağlı Antalya ferro krom ve karpit ile Seydişehir alüminyum fabrikalarında çalışan 6 bini aşkın işçi, Petrol-İş sendikasının Akdeniz gübre, Polimer ve doğu ilaç fabrikalarında çalışan bin işçi, Kristal-İş sendikasının Eskişehir Kılıçoğlu toprak sanayiye 560 işçi, ve Hak-İş'e bağlı sendikaların 8 işyerinde 400 işçiyle grevleri sürüyor. Öte yandan Türk-İş'e bağlı Demiryol-İş sendikasına üye 40 bin işçi greve çıkmaya hazırlanıyor. İstanbul Bakırköy'de Unilever işçileri işten atmaları protesto amacıyla çeşitli eylemler yapıyor. Türk-İş Başkanlar Kurulu, çeşitli işkol- larında Türk-İş'e bağlı işçilere "ne kadar emek, o kadar emek" sloganıyla direniş çağrısında bulundu. Tek tek işyerlerinde baskılara karşı işi yavaşlatma eylemleri gündeme geldi.

Türk-İş Başkanlar Kurulu'nun geçen hafta yapılan toplantısının

dan sonra yapılan açıklamada da, bugüne dek imzalanan toplu sözleşmelerin özgür toplu pazarlığın ürünü olmadığı, mücadele yoluyla sağlanabilen asgari kazanımlardan kaynaklandığı belirtilerek, grevdeki işçilere şöyle seslenildi: "Sendikalarımız tüm olumsuz koşullara rağmen onurlu grev uygulamalarıyla sonuçlar almaya gayret etmiş, aktif mücadele vermişlerdir. Konfederasyon olarak bütün grevlere destek olunacaktır."

Görülüyor ki D.D, şu anda gerek işçiler, gerekse en büyük sendika konfederasyon Türk-İş, hakların ve özgürlüklerin ancak mücadele yoluyla grevler, direnişler yoluyla kazanılacağı ve bu direnişlerde dayanışmanın son derece büyük rol oynayacağı gerçeğinde birleşmişlerdir. Grevdeki işçiler, sendikal konfederasyonlarına kendileriyle dayanışma içinde olduğu müddetçe çok daha fazla güven duyacaklardır.

Türk-İş ve grevlerdeki, direnişlerdeki işçiler, yürüttükleri mücadeleyi Türkiye genelinde yürüten demokrasi mücadelesiyle de birleştiriyorlar. Bu açıdan Türk-İş genel başkanı Şevket Yılmaz'ın gerçek demokrasi için sonuna kadar mücadele edeceklerini açıklamaları ve işçileri demokrasinin üzerindeki yasakların kalkması için referandumda evet demeye çağırması büyük önem taşıyor.

Türkiye Komünist Partisi'nin her zaman vurguladığı gibi; "deney, sendikal hareketin, ülkenin yeniden demokratikleşmesindeki rolünü defalarca kanıtladı. Komünist işçiler ve TKP, Türk-İş'in hükümete karşı yürüteceği mücadeleyi destekleyecektir."

Yapılmakta olan grevler, işçilerin Özal'a yanıtıdır. Demokrasi düşmanı hükümete karşı, yasakların sürmesinden yana olan ANAP'a karşı işçiler grev alanlarında, yasaksız, özgür bir Türkiye'ni için mücadeleye en büyük katkıyı yapacaklardır.

TKP

28.7.87

SOVYET ÜLKESİ-SOVYET YAŞAMI

I4. Program(14 Temmuz 1987)

Sizlere en iyi dileklerimizi sunarak yeni bir programımızı daha açıyoruz değerli dinleyicilerimiz. Bugünkü programımızda ilk olarak "Sovyet Basınından" köşesinde, yaşam düzeyinden ne anlaşılması gerektiği üzerine bir yazıyı, daha sonra "Sovyet Singenesi" başlıklı bir başka yazımızı, son olarak "Sorular-cevaplar" köşemizde ise Sovyetler Birliği'nde aileyi konu alan bir söyleşi dinleyebilirsiniz.

5. soru sorulduğunda yayınlanan röportajdan konulduğundan ötürü sunacağız.

5. program, -1-
12. program de dâim el-idi

YENİ DÜNYA
Gülüm İsmail

7.7-87

SEMT KOMİTESİ SEKRETERİ

Sayın dinleyiciler, şimdi sizlere bir Sovyet gazetesinde yayınlanan röportajdan yararlanarak hazırladığımız yazımızı sunuyoruz.

Konuğumuz, SBKPA'nın Moskova ili Kuybışev semt komitesi I. sekreteri İvan Fedoroviç Komzolov.

Soru: İvan Fedoroviç, dinleyicilerimize semt komitesi sekreterliğine nasıl geldiğinizi ve bunun için neler gerektiğini anlatırmısınız?

Semt benim evim. Burada doğdum. Babam duvarcı, annem işçiydi. Küçük yaşımda beni çalışmaya hazırladılar. Fabrikada çalışırken diğer yandanda gece okuyarak mühendis oldum. Önce KOMSOMOL'a daha sonrada parti komitesinin sekreterliğine seçildim. Sanayi üretimi ve ekonomi konusunda uzmanım, parti çalışmasını seviyorum. Bu yol bir çok parti yöneticisi için aynı. Bütün semt ve şehir komiteleri

sekreterleri halk ekonomisinin herhangi bir dalında uzmanlar. Bu ise her geyden önce ekonominin ve parti yönetiminin yetkinleşmesine yardım eder.

Parti yöneticisinin sahip olması gereken en önemli özellikler kendine ve herkesə karşı titiz davranmak, mütevazî ve sözünegüvenilir olmak, hayata iyi bilmek, çalışkan, becerikli, veyeniliklere açık olmak, insanlara doğruyu söylemek ve onları dinlemek. Her komünist ve parti yöneticisi için affedilmez yanlışlıklar aldırma, pasiflik, toplumun gereksinimlerine sırt çevirmektir. Hiç şüphesiz namussuzluk, kibir, para hırsı, ve bürokratizm de bu yanlışlıkların içinde.

 Soru: Bu tür yöneticilerle karşılaşmak mümkün. Ve burjuva propagandası bu olumsuz faktörleri komünistleri ve liderleri karalamak ve Sovyet

halkının SBKP'ye inancını sarsmak için kullanıyorlar.

— Bu tür yöneticilerle parti mücadele ediyor. Basınımız da bunları tek tek ortaya çıkartıyor. Oysa bu merkezler, olayın bu yönünü dikkatli bir biçimde gözlerden saklıyorlar.

Soru: Batılı antisovyet radyolar sık sık parti yöneticilerinin "yerlerinin sıcak" olduğunu, yani masa başında rahat rahat çalıştıklarını tekrarlıyorlar. Bir günlük çalışmanızı anlatırmısınız?

— Şu şiarla çalışıyorum: Erken gel, geç git. Bundan başkası imkansız. Bakın, saat 21.00'e geliyor ve ben hala iş yerindeyim. Ülkede, şehirde semtte gelişen olayları takip etmek gerekli. Sanayi tesislerini gezmek ve halkla konuşmak, emekçilerin mektuplarını okumak, insanlarla sohbetler etmek zorunlu. Gecenin geç saatlerinde ertesi günü plan-

(4)

lamak ve gece gelen telefonlara cevap vermekte. Her cumartesi, sık sık pazarları ve tatil günleride çalışıyorum.

400bin kişilik bir semtin sorunlarını çözmek, politik ve sosyal etkinliği arttırmak sadece parti sekreterinin başayabileceği bir iş değil şüphesiz. Tüm parti komitesinin kollektif çabaları sonucunda yetenek, güç, akıl, ve yüreğinin birleştirilmesiyle olacak bir iş.

Soru: Parti organı, ekonomi uzmanlarının görevlerini kendi üzerine alıyor?

Y Hayır. Partinin politik öncülüğü halk aracılığıyla-halk için ve onların mutluluğunda vücut buluyor. Leninci prensip bu. Eğer komünist yönetici kendini lekeleyecek bir iş yaparsa bu olaya parti örgütü, hatayı kendiyapmış gibi yaklaşır. Yönetici semt komitesinin önerisiyle, bakanlık

tarafından görevden alınır.

Soru: Son olarak bir kaç özel soru sormak istiyoruz. Kısaca ailenizden bahsedermisiniz?

-----Dört kişilik bir aileyiz.Eşim semtteki tekstil fabrikasında işçiydi, şimdi de kıdemli teknik eleman. Büyük oğlumuz, bizimde çalıştığımız fabrikada çalışıyor. Küçük oğlumuz ise henüz orta öğrenimde. Fabrikada çalışırken aldığımız üç odalı bir dairede yaşıyoruz.

Soru: Ne kadar maaş alıyorsunuz?

-----Bütün başkent semtkomiteeleri sekreterleri nin aldığı gibi 390 ruble. Fabrikada çalışırken aldığımızdan biraz fazla.

Soru: Makam arabasını kullanıyormusunuz?

-----Evet. Komite sekreteri odasına kapanıp çalışan bir görevli değildir.

Her zaman halkın içinde, fabrikalarda, tesislerde olmak zorundadır. Makam arabasını da bu emeğlerle kullanıyorum.

Soru: Gelecek için neler söyleyeceksiniz?

-----Önümüzde bizi bekleyen; partimizin aldığı kararları, planlarımızı, yaşama geçirmek, semtin sorunlarını çözmektir.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

YENİ DÜNYA
Gülsüm İsmail

Sayın dinleyiciler, bugün kü 'Sovyet Basını' köşesinde dinleyeceğiniz yazı 1985 yılında Sputnik dergisinde yayınlanan bir yazıdan alınmıştır.

BİZ YAŞAM DÜZEYİNİ NASIL ANLIYORUZ

Ne zamanki Sovyetler Birliği dışarıdan buğday veya teknik yedek parça yada herhangi bir mal almaya kalksa-, batı basını gürültüyü koparıyor. "Vay efendim, Sovyetler Birliğinde açlık, teknolojileri geri, planlı ekonomi verimli değil vs. vs." Bakıyorsun insanlar inanmış. Ama bunlar bizi şaşırtmıyor. Ta ~~xxxx~~ 1917'de ekonomik duvarlarla, daha sonrada soğuk savaş yıllarında politik uzaklaşmayla kendini bizden ayıran Batı, çok sonraları bizinde ithalat ve ihracat yapan normal bir devlet olduğumuzu keşfetti. İngiltere, ürünün kötü olduğu yıllarda patates

ithal ediyor, ^{ya da} veya ülkede olduğu halde birayı Avustralya'dan alıyor. Kim ¹se de buna hayret etmiyor.

Sovyet mağazalarının vitrinlerinde ~~inşaatın gereği vitrinlerde~~ her şey kandırmak içindir, içerde ise hiç bir şey yoktu. ^{diye} batılı gaze teciler tarafından ¹¹lütufkarlıkla uyarılmış ^{bir} (yabancı Moskova'ya, Kiev'e ve ya diğer bir şehre gelir. Geldiğinde duyduğu her şeyin ~~tam~~ tersi olduğu ^{nu} görür. Vitrinler alçak gönüllü, ^{basit} basit ama içeride ^{her şey var.} Belki bütün mallar Amerikan süpermarketlerinde ki gibi ambalajlı değil ama Amerikalılarında dediği gibi "real" doğal. Bu ise besleyici ve lezzetli demek.

Eğer yabancı önyargı gözlüğünü çıkartmışsa şunuda görecektir ki 5,6 bin daire, 3günde 60 bin nüfuslu bir şehir inşa edilmektedir. Eğer b

bu tempoyla Londra inşa edilseydi Londralılar köprü altında uyumayı unutmış olacaktı. Şüphesiz burada önemli olan sadece tempo değildir, bölüştürmedeki eşitlik de önemlidir.

Yine yabancı, Sovyet halkının daha kaliteli ve iyi giyindiği de fark etmezlikten gelemeyecektir.

Son yıllarda çok fazla yerli turist ülkeyi geziyor. Bu görüldüğü gibi basit değil tabii. Örneğin bir İsviçreli arabasının deposunu iyice doldurduğunda ülkesini baştan sona gezebilir. Oysa Sovyetler Birliğinde doğudan batıya gezebilmek için ^{havada} ~~uzak~~, denizde ve karada binlerce kilometre gitmelisiniz.

Böyle olmasına rağmen, masrafları sendikalar tarafından ödenen turlar ^{da} en fazla talep Kamçatka'ya ve Sovyet Uzak Doğusuna'dır.

Bizde boş kütüphane bulamazsınız. Tiyatro ve sinemaları-müzeleri gezen insan sayısındaki patlama devam etmekte, 200bin tirajlı kitaplar bir kaç saat içinde satılıp bitmektedir.

Yaşam düzeyini batıda reklamı yapıldığı gibi, içine haftalık ürün ürün ve hizmetlerin doldurulduğu bir sepet olarak anlamak yanlıştır. Bu bizde böyle anlaşılmamaktadır. Sepeti bir sembol gibi alsak bile , bu sepete yerleştirilmesi gereken pek çok şey olmalıdır. Bütün manevi zenginlikler, evin duvarlarını içine tıkilıp kalmamak, sadece kendisi için değil tüm toplumu düşünerek yaşamak, insanlara sadece çağırdıklarında değil, onların yardımına ihtiyaçları olduğunu gördüğümüz anda yardım etmek. Kısaca insanın kardeş ve yoldaş olduğu yeni toplumda şekillenen yaşam biçimi bu sepette yer almalıdır.

TKV

7.7.82

Yeni Dünya

Ender Konuk

SOVYET ÇİNGENESİ

7. — Bugün 100'den fazla ulus ve hakın yaşadığı sovyet ülkesinde hor görülen, üvey evlat muamelesi yapılan bir tek ulusa bile rastlanmaz. Bunun doğru olduğunu anlamak için gelin bu yazımızın konusuda olan çingeneleri ele alalım. Bilindiği gibi çingeneler kapitalist ülkelerde ağır koşullarda bulunan, çoğulukla nüfus kağıdına bile sahip olmayan ve göçebe yaşayan insanlardır. Bir Fransız araştırmacısına göre çingenelerin % 92'si okuma-yazma bile bilmiyor. Çarlık Rusya'sında da durum bundan pek farklı değildi. Ancak sosyalist Ekim devrimi ülkedeki çingenelerin yaşamını kökten değiştirdi. İlk sorun bu insanları yerleşik yaşama alıştırmak, belirli bir meslek ve kültür sahibi olmalarını sağlamaktı. 1926 yılından itibaren ül-
nin çeşitli yerinde çingene kolhozları kuruldu. Onlara işleyecekleri top-

arak verildi. 20'li yıllar^{ın} sonunda ilk kez çingene alfabesi yaratıldı. ~~En~~
Çahillik sorunu çözüldü. Bugün çağdaş konutlara yerleşen, çocukları öğrenim gören çingeneler devletin diğer yurttaşlara sağladığı haklardan eşit olarak yararlanıyorlar. Günümüzde sovyet çingenesini sıradan soveyet insanından ayıran özellikler gitgide siliniyor. Ne ki, bugün yine de büyük şehirlerin caddelerinde ulusal giysileriyle falcılık yapan çingenelere rastlanmıyor değil. Ancak, geçmişin kalıntısı olan bu tür insanlar gide-rek tarihe karışıyorlar. Sovyet devleti yalnız sosyal, ekonomik^{değil}, aynı zamanda ulusal çingene sanatının geliştirilmesi alanında da çok şey yapmıştır. Örneğin 1931 yılında Moskova'da dünyadaki biricik çingene tiyatrosu olan Romen tiyatrosu kurulmuştur. Dünya ve Rus edebiyat klasikleri

çingenelerin anadiline çevrilmiştir. Bugün Germano, Pankof, Manus gibi birçok çingene yazarı çokuluslu Sovyet edebiyatında yerlerini almışlardır. 1928 yılından buyana çingene yazarların eserleri tam 261 kez anadillerinde yayımlanmış, bunlar diğer birçok dile çevrilmiştir.

Bugün kapitalist ülkelerde hor görülen çingeneler, Sovyetler Birliği'nde hiçbir şeyden çekinmeden gururla "ben çingeneyim" diye biliyorlar. Sayıları 200 bini aşan sovyet çingeneleri çok uluslu sovyet ailesinin eşit haklı evlatları olarak ülkenin kalkınmasına aktif katılıyorlar. Evet, değerli dinleyiciler Sovyetler Birliği örneği, sorunun çingenelerde değil, onları hor görülmeye iten adaletsiz koşullarda olduğunu tüm dünyaya göstermiyor mu?

-/-

2 — Sevgili dinleyicilerimiz, biliyorsunuz aile her toplumun, onun yaşam biçiminin, kültürünün küçük bir aynasıdır. Sömürücü toplumlarda ailenin kuruluşu ve aile ilişkileri genellikle mülkiyet temelinde gerçekleşir. Sosyalist toplumda ise en başta kadınların ekonomik bağımsızlığı temelinde erkek-kadın eşitliğinin sağlandığı ve maddi çıkar-kaygılarının yerine duygu ve düşünce birliğinin konulduğu koşullarda yeni bir aile tipi olan sosyalist aile ortaya çıkmıştır. Sovyetler Birliği'nde aileyi ele alacağımız bugünkü "sorular-cevaplar" köşemizde ilk olarak sormak istediğimiz şu:

-- Sovyet toplumunda aileye verilen önem nedir?

2 -- Toplumun temel hücresi olan aile ülkenin ekonomik ve sosyal yaşamında büyük rol oynuyor. Gerek nüfusun düzenli artışında, gerekse genç kuşakla-

rın yetiştirilmesi de aile başlıca etmendir. Kişilerin karakterleri, çalışmaya, toplumsal, ahlaksal ve ideolojik değerlere karşı tutumu aile içinde biçimlenmektedir. Bu anlamda toplumsal ve politik düzen ile aile arasında sıcak bir etkileşim vardır. Sovyetler Birliği'nde Anayasanın 53. maddesinde de belirtildiği gibi aile devletin güvencesi altındadır. Devlet çocuk bakım kuruluşları ağını genişleterek, ailelerin en başta konut sorunu olmak üzere beslenme, dinlenme ve diğer gereksinimlerini karşılamaya çalışarak aileye verdiği önemi somutlamaktadır. Ayrıca çocuk doğum yardımı, çok çocuklu ailelere daha fazla ekonomik ve sosyal olanaklar tanınması, ev kadınlarına ve analara çok yönlü destek Sovyet devleti için sosyal politikanın değişmez bir görevidir. Sovyetler Birliği 12. beş yıllık kalkınma

planında genç ailelere, çalışan kadınlara ekonomik ve sosyal yardımın artırılması, çocuk bakım kurumlarına ~~etkin~~ duyulan gereksinimin önemli ölçüde karşılanması, ayrıca çocuklar için yeni spor ve dinlenme kampları, bilim-teknik ve sanat merkezleri kurulması hedefleniyor.

-- Bize Sovyet ailesini daha yakından tanıtıcı bilgiler verebilirmisiniz?

-- Sovyetler Birliği'nde 70 milyonu aşkın aile vardır. Ortalama bir Sovyet ailesi 3-4 kişiden oluşur. Bu sayı Orta Asya ve Kafkaslarda daha yüksek, ~~Batı Avrupa~~ ülkenin batısında, özellikle Pribaltık cumhuriyetlerinde daha düşüktür. Evlilik yaşı 18'dir. Yalnız Ukrayna ve Özbekistan cumhuriyetlerinde kadınların 17 yaşında ~~a~~ evlenmelerine izin verilmiştir. Sovyetler Birliği'nde her yıl 3 milyona yakın nikah yapılmaktadır. Çok ulus-

lu Sovyet ülkesinde ailelerin % 15'i değişik ulusların temsilcilerini biraraya getirmektedir.

Değerli dinleyiciler, Sovyet ailelerinin yaşam koşulları üzerine bir fikir sahibi olabilmeniz için cevabımıza şunları da eklemek istiyoruz: Sovyet ailelerinin üçte ikisi kentlerde, üçte biri köylerde yaşamaktadır. Yapılan araştırmalar her 10 Sovyet ailesinden 9'unun televizyon ve buzdolabına sahip olduğunu, her 10 aileden 7'sinin evinde çamaşır makinesi bulunduğunu ortaya koymuştur. Sovyet ailesinin aylık gelirinin üçte biri beslenme harcamalarına gitmektedir. Aylık gelirin % 16'sı elbise, kumaş ve ayakkabı masraflarına, yalnızca % 3'ü ev kirasına gitmektedir. Yine aynı araştırmanın sonucuna göre Sovyet aileleri her ay gelirlerinin % 6'sından fazlasını bir kenara koyup biriktirebilmektedirler.

- 7 -- Son olarak Sovyet ailesine ilişkin sorunlardan da söz edermisiniz?
- Y -- Daha önce ülkenin objektif gelişme düzeyine bağlı olarak ailelerin çeşitli ekonomik ve sosyal gereksinimlerinden ve devletin bu alandaki çabalarından söz etmiştik. Ancak sorunlar bu kadarla bitmiyor. Son 15-20 yılda başta gelişmiş ülkelerde görülen boşanmaların artışı sorunu Sovyetler Birliği için de söz konusudur. Her yıl Sovyet ailelerinden % 1,5'unun dağılmasının küçümsenecek bir şey olmadığı açıktır. 27. Kongrede de belirtildiği gibi boşanma olayları ve aile içi geçimsizlikler en başta çocukların yetiştirilmesi üzerinde ve aynı zamanda erkek ve kadının morali, onların çalışma ve toplumsal faaliyetleri üzerinde olumsuz etki yapmaktadır.

Değerli dinleyiciler, bu sorunların çözümü doğrultusunda son yıllarda

Sovyet toplumunda aile konusuna gösterilen ilgi artmıştır. Özellikle gençlerin evliliğe bilinçli bir şekilde hazırlanmaları, yeni yetişen kuşağın aldığı cinsel eğitimin düzeyinin yükseltilmesi gerektiği, aile içinde eşlerin kendi aralarındaki ilişkileri ve çocuk yetiştirmedeki sorumlulukları gibi konular Sovyet yayın organlarında giderek daha sık yer almaktadır. Bu önemli konuda tüm toplumsal örgütlerin, çalışma kolektiflerinin aktif tutum alması ve eğitim sisteminin bu alanda daha da yetkinleştirilmesi savunulmaktadır. Son birkaç yıl içinde boşanma olaylarının azalmasında bu çabaların yanısıra toplumda genel olarak oluşan olumlu havanın etkisi de büyüktür. Sovyetler Birliği'nde son yıllarda gerçekleştirilen sosyo-ekonomik ve politik değişiklikler toplumda herkesin kendi yerini almasını ve kendi mutluluğunu düzenli bir iş ve aile yaşamında bulmasını hedeflemektedir.